

Mesečni bilten stanja vodne bilance kmetijskih tal v Sloveniji od 1. do 31. januarja 2017

Povzetek

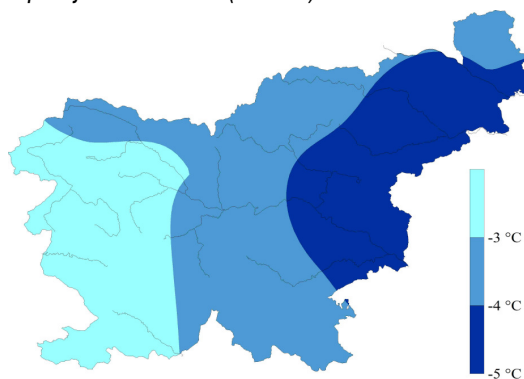
Januarja so prevladovala trde zimske razmere, po temperaturah zraka se je mesec uvrstil med hladnejše po letu 1961. Tla so bila zamrznjena 10 in več centimetrov globoko. Posevkom je na zamrznjenih tleh pretela zimska suša. Stanje se je spremenilo, ko je zapadel sneg, ki je obležal zadnji dve tretjini meseca tudi v nižinskem delu Slovenije. Snežni pokrov je ščitil ozimne posevke pred hudim mrazom. Drugačne so bile razmere na Primorskem, kjer je bil površinski sloj tal močno izsušen, močna burja na Vipavskem ga je odnašala in marsikje razgalila tudi koreninice ozimnih posevkov.

METEOROLOŠKE RAZMERE

Z izrazito mrzlim januarjem so se soočile države vse od Francije do Turčije, kjer je bilo tudi do 5 °C hladneje kot običajno. Nad naše kraje je v januarju pogosto s severnimi vetrovi prodril hladen zrak iznad severa Evrope. Temperature zraka so bile nizke, povprečne dnevne temperature so se v nižinskem svetu gibale do okrog -7 °C, le na jugozahodu države so bile pozitivne, na Obali do 2 °C. Najnižje temperature zraka so se na Obali spustile do -9 °C, na Štajerskem in na severozahodu do -19 °C, na Koroškem nižje od -21 °C. Ledenih dni, ko temperatura zraka ves dan ostane pod lediščem, je bilo na Koroškem 11, v osrednji Sloveniji, na Gorenjskem, in celjskem od 14 do 16, na Dolenjskem 19, na severovzhodu do 22. Ob pogostem vetru je bil občutek mraza še bolj izrazit. Prva dekada januarja je bila suha, nato pa je po večini države zapadel sneg, ki se je ob nizkih temperaturah zraka obdržal vse do konca meseca. Januar je bil bolj suh kot običajno, do 30 % manj padavin so zabeležili v južni polovici države ter na severovzhodu, še manj drugod v severni polovici države, najmanj, le do 50 % običajnih količin pa na severozahodu. Padavinskih dni je bilo od 3 do 6, na Dolenjskem 10. Vremenska situacija nad Evropo v sredini januarja, z območjem visokega zračnega tlaka nad srednjo Evropo in območjem nizkega zračnega tlaka nad južno Italijo, je povzročila zmeren do močan severni do severovzhodni veter, vzdolž Jadranske obale je pihala močna burja. Med 16. in 19. januarjem so naše meteorološke postaje izmerile tako visoke polurne povprečne hitrosti vetra kot tudi sunke vetra, ki so dosegali in presegali viharno jakost, torej 8 boforjev oziroma 17,2 m/s ali več. Trajanje sončnega obsevanja je bilo povsod nadpovprečno, do vsaj 30 % več sončnih ur je bilo na vzhodu in severozahodu Slovenije, drugod več, na jugozahodu so vrednosti presegle običajne za od 50 do 70 %.

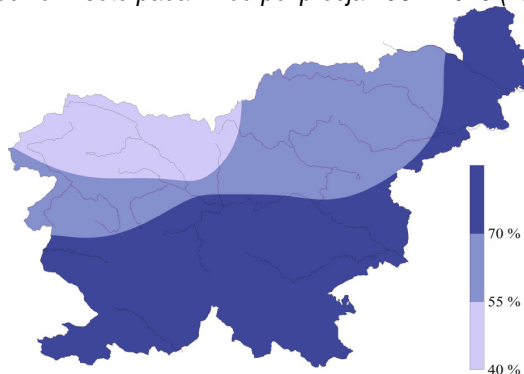
Mesečne povprečne temperature zraka, absolutne maksimalne in minimalne dnevne temperature zraka (T, °C) in odklon mesečne povprečne temperature zraka od povprečja 1981–2010 (na sliki)

Postaja	Tpovp	Tmax	Tmin
Bilje	0,6	12,6	-11,2
Portorož let.	1,9	15,0	-8,7
Ljubljana	-3,2	8,4	-13,3
Novo mesto	-4,0	10,7	-16,6
Celje	-5,1	9,7	-19,6
Maribor let.	-5,2	6,2	-19,0
Murska Sobota	-5,1	5,0	-16,3
Rateče	-7,1	6,0	-19,0
Slovenj Gradec	-5,7	6,3	-21,6

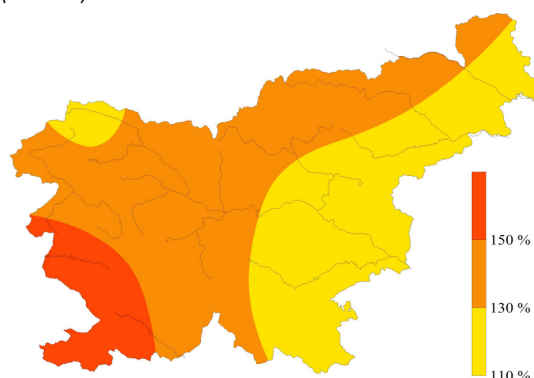
Mesečne vsote padavin (RR, v mm), število suhih in deževnih dni ter odklon vsote padavin od povprečja 1981–2010 (na sliki)

Postaja	RR	suhi	padavinski
Bilje	60,5	28	3
Portorož let.	43,0	28	3
Ljubljana	56,3	27	4
Novo mesto	43,1	21	10
Celje	30,3	25	6
Maribor let.	24,2	25	6
Murska Sobota	23,3	27	4
Rateče	27,8	27	4
Slovenj Gradec	28,4	25	6

Mesečne vsote ur sončnega obsevanja (ure), maksimalna dnevna vsota ur sončnega obsevanja ter odklon mesečne vsote od povprečja 1981–2010 (na sliki)

Postaja	Sončno obsevanje	Max
Bilje	176,0	8,7
Portorož let.	180,7	8,7
Ljubljana	93,7	8,1
Novo mesto	89,1	7,6
Celje	93,2	6,9
Maribor let.	104,5	9,1
Murska Sobota	91,9	7,8
Rateče	115,6	6,0
Slovenj Gradec	128,1	8,2

TEMPERATURA IN STANJE TAL

Tla so se v globini 5 cm ohladila do skoraj $-7\text{ }^{\circ}\text{C}$ na severovzhodu države, tudi drugod so se najnižje temperature tal gibale med -2 in $-6\text{ }^{\circ}\text{C}$. Površinski sloj tal je bil večji del meseca zamrznjen. Na Primorskem se je površinski sloj tal čez dan odtaljeval, drugod so bila tla zamrznjena ves dan. Tudi povprečne dnevne vrednosti so bile v globini 5 cm negativne, gibale so se med 0 in skoraj $-3\text{ }^{\circ}\text{C}$, v globini 10 cm pa so bile le kakšno desetinko stopinje višje. Izjema je le obalno območje s pozitivno povprečno mesečno temperaturo tal. V primerjavi s povprečjem so bila tla povsod hladnejša, odstopanja so se gibala med 1 in $3\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Mesečna povprečna temperatura tal, odklon od povprečja 2001–2010 ter absolutna maksimalna in minimalna temperatura tal v globini 5 in 10 cm ($T_t, ^{\circ}\text{C}$)

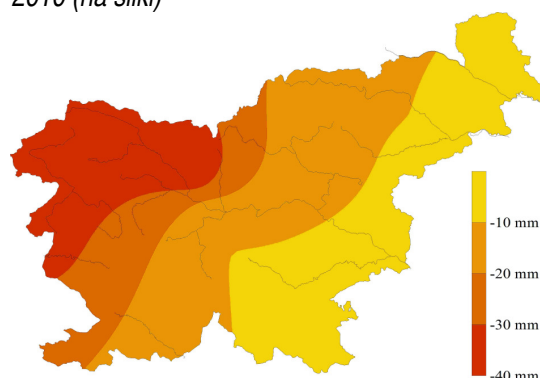
Postaja	5 cm				10 cm			
	Ttpovp	Odklon	Ttmin	Ttmax	Ttpovp	Odklon	Ttmin	Ttmax
Bilje	-0,1	-2,8	-3,3	4,6	0,2	-2,6	-1,4	3,0
Portorož let.	1,7	-2,6	-3,2	8,6	1,9	-2,7	-1,0	6,2
Ljubljana	-2,4	-3,1	-5,8	-0,6	-1,7	-2,9	-4,4	-0,2
Novo mesto	-0,5	-2,0	-1,9	0,0	-0,1	-2,0	-0,7	0,4
Celje	-1,0	-1,7	-3,4	-0,1	-0,5	-1,6	-1,4	0,1
Maribor let.	-1,6	-2,2	-4,2	-0,2	-1,4	-2,4	-3,9	-0,2
Murska Sobota	-2,7	-2,8	-6,7	-0,2	-2,2	-2,6	-4,8	-0,6
Slovenj Gradec	-1,7	-1,4	-3,4	-0,6	-1,2	-1,1	-2,4	-0,2

VODNA BILANCA IN IZHLAPEVANJE

Kljub podpovprečni količini januarskih padavin je bila, ob običajnem zimskem nizkem izhlapevanju, dnevno od 0,2 do 0,4 mm, na Obali in Goriškem do 1,2 mm, vodna bilanca pozitivna, na Obali rahlo nad ničlo, na severovzhodu do 20 mm, drugod do 40 mm, le v osrednji Sloveniji nekaj več kot 40 mm. Vrednosti vodne bilance so ostajale pod dolgoletnim povprečjem. Na vzhodu države do 10 mm pod običajnimi vrednostmi, odstopanje se je povečevalo proti severozahodu, kjer je bilo do 40 mm.

Mesečne vsote meteorološke vodne bilance (VB, mm), evapotranspiracije (ET_0, mm) ter odklon mesečne meteorološke vodne bilance od povprečja 1981–2010 (na sliki)

Postaja	VB	ET_0
Bilje	26,2	34,3
Portorož let.	5,6	37,4
Ljubljana	45,9	10,4
Novo mesto	33,6	9,5
Celje	20,3	10,0
Maribor let.	12,3	11,9
Murska Sobota	12,2	11,1
Rateče	18,7	9,1
Slovenj Gradec	21,6	6,8

Mesečno in sezonsko število dni s snežno odejo in največja debelina snežne odeje (cm)

Postaja	Sneg (dni)	Sneg (max)	Sneg_mir (dni)	Sneg_mir (max)
Bilje	0	0	0	0
Portorož let.	0	0	0	0
Ljubljana	18	15	18	15
Novo mesto	29	19	29	19
Celje	23	9	23	9
Maribor let.	24	10	25	10
Murska Sobota	19	7	19	7
Rateče	17	30	21	30
Slovenj Gradec	23	16	24	16

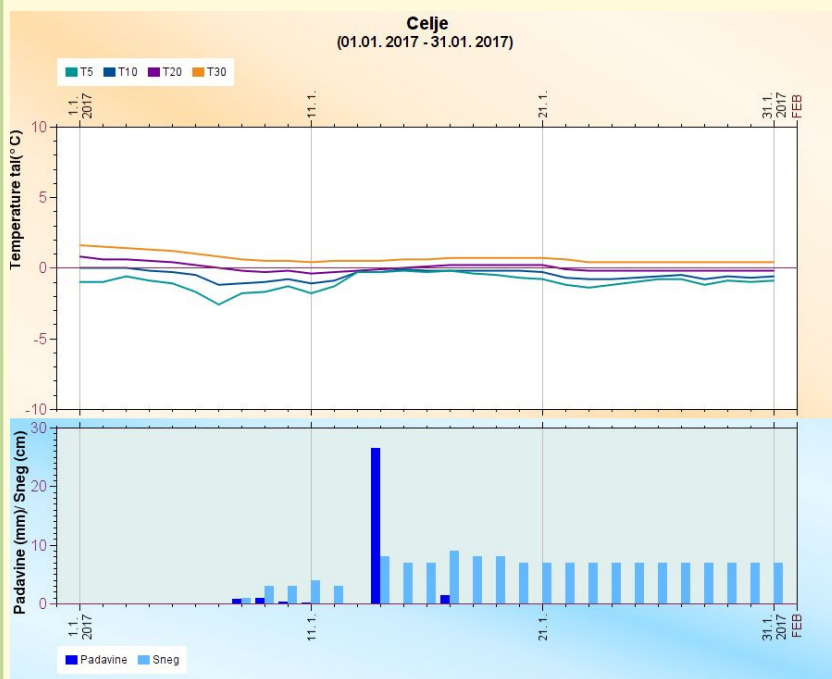
STANJE RASTLIN

Pozimi premrznjena tla, bodo spomladi lažja za obdelavo. Proces zamrzovanja in odtaljevanja tal ima tudi svojo slabo stran, trganje koreninic. Na Primorskem, kjer ni snega, se ob tem površinski sloj tal po navadi izsuši, v prašnati strukturi pa je v nevarnosti pred burjo, da ga odnese. To se je ob močni burji zgodilo tudi letos v Vipavski dolini. Drugod po Sloveniji so bila tla več kot pol meseca pokrita s snegom. Snežna odeja varuje površinski sloj tal pred močnim nihanjem temperatur, varuje ozimne posevke pred zmrzaljo in trganjem korenin in jih potem, ko se stali oskrbi tudi z vlago. A tudi ta razplet letos ni bil povsem ugoden, kajti tla so zamrznila še preden je padel sneg. Če snežna odeja traja predolgo in se povrhu še močno zaskorji, se posevki pod njo lahko »zadušijo«, in so v nevarnosti še pred snežno plesnijo.

Nizke temperature zraka niso pustile posledic na rastju, saj niso padle pod vrednosti, ki jih rastline prilagojene na naše podnebne razmere, lahko prenesejo. Zanje je bil nevaren le težak moker sneg, ki je ponekod lomil veje. Občutljivejše vrste drevnin, za katere vemo, da zimskih razmer ne bi prenesle, pa je bilo potrebno pred zimo zaščititi.

Težko bi ocenili, kako bodo nizke temperature zraka vplivale na preživetje škodljivih organizmov, bolezni in insektov. Rastlinske glivične bolezni prezimujejo v obliki trosov ali spor običajno med odpadlim listjem ali v tleh. V teh razvojnih oblikah lahko preživijo tudi precej nizke temperature. Najbolj pereč je v zadnjih letih množičen pojav lubadarja, ki desetka naše smrekove gozdove. Ta sicer v tem času miruje, a preživi lahko tudi zelo nizke temperature, po nekaterih virih, tudi do -15°C . Zanimivo pa bo videti, če so nizke januarske temperature vplivale na nekatere tujerodne vrste insektov, ki jih je iz drugačnih podnebnih razmer, globalizacija zanesla tudi v naše kraje.

NOVICE – NIZKE JANUARSKE TEMPERATURE

Nizke temperature zraka v januarju so tudi ohladile tla. V začetku meseca so temperature tal v globini 5 in 10 cm padle pod ledišče, po nekaj dnevih so tla zmrznila tudi na globini 20 cm. Po sneženju, ko se je snežna odeja zaradi nizkih temperatur zraka obdržala vse do konca meseca, pa so se temperature tal ustalile. Njihovo nihanje ni bilo več izrazito, saj snežna odeja deluje na tla kot izolator.

Na zgornjem levem grafu so za meteorološko postajo Celje, v obdobju od 1.1. do 31.1., predstavljene temperature tal na globinah 5, 10, 20 in 30 cm, na spodnjem pa padavine, s temno modrimi stolpci dež, s svetlo modrimi pa sneg.

Obširnejši poročili o nizkih temperaturah zraka in močnem vetru v januarju sta dostopni na: **vremenskem portalu** (<http://meteo.arso.gov.si/>) področju **Podnebje/Izredni dogodki**.